

Конституція 1991 р., якою завершився процес правового становлення Республіки Македонія визначила майбутній розвиток громадянської концепції держави, при цьому з національними особливостями македонців.

Список використаної літератури

1. Вітман К. М. Міжнаціональні взаємовідносини в Македонії (90-і рр. XX ст. – початок XXI ст.) / К. М. Вітман // Актуальні проблеми держави і права. – 2009. – № 51. – С. 342–349.
2. Кріль М. Македонія на зламі XX–XXI ст. / М. Кріль // Педагогічна думка. – 2006. – № 2. – С. 63–68; Він же: Історія країн Центрально-Східної Європи (кінець XX – початок XXI ст.) / М. М. Кріль. – Київ, 2013. – 278 с.
3. Палій Г. Крах Югославії: від єдиної держави до національної фрагментації Західних Балкан / Г. Палій // Магістеріум. – 2002. – № 10. – С. 111–118.
4. Січна Г. В. Визнання республіки Македонія і позиція Греції в 1990-х роках / Г. В. Січна // Культура народів Причорномор'я. – 2012. – № 248. – С. 121–125.
5. Усатенко О. Процес утвердження незалежності Республіки Македонія та політики сусідніх держав (1991- сер. 1990-х рр.) / О. Усатенко. // День науки історичного факультету : матеріали міжнар. наук.-практ. конф. молодих учених, присвяченої 90-річчю Гетьманату Павла Скоропадського. КНУТШ, Історичний фак. Наукове т-во студентів та аспірантів. – 2008. – №1. – С. 144–146.
6. Яровий В. Дієвість албанського чинника напередодні та в період міжетнічного конфлікту 2001 р. в Республіці Македонія / В. Яровий // Вісник Дніпропетровського університету. Серія Історія та археологія. – 2010. Вип. 18. – С. 199–207.
7. Георгиевски С. Документи за Република Македонија 1990–2005 / С. Георгиевски, С. Додевски. – Скопје, 2008. – 296 с. – (Правен Факултет „Јустинијан Први“).
8. Македония. Путь к самостоятельности: Документы / Сост. и отв. редактор. Ю. Гуськова. – М., 1997. – 528 с.
9. Конституция Республики Македония от 17 ноября 1991 года [Електронний ресурс]. – 1991. – Режим доступу: <https://www.legislationline.org/ru/documents/action/popup/id/14768>

Науковий керівник: к.і.н., доцент Сухушина О. В.

Кузюк Д. Ю.

Черкаський національний університет ім. Б. Хмельницького

ПРОТИСТОЯННЯ ХРИСТИЯНСТВА ТА ЄРЕСІ В СЕРЕДНЬОВІЧНОМУ СУСПІЛЬСТВІ

У епоху середньовіччя, релігія займала центральне місце в усіх сферах життєдіяльності, культурі та навіть політиці. Її догмати розповсюджувались на всі галузі. Ніколи християнська релігія не була такою могутньою у цей час на теренах Європи. Тому не дивно, що церковний клір всіляко намагався не лише її утримати, а й зосередити в своїх руках ще більшу повноту влади. Можна простежити, що роль церковної інституції була двоякою. Адже, проповідуючи християнські чесноти та правильність життя, самі ж служителі припускалися найбільших гріхів та вели аморальне життя. Такі протиріччя не могли залишитися осторонь людей. Починали з'являтися опоненти католицького релігійного вчення та інституту папства, котрі отримали назву еретиків [1, 10-11].

У середньовіччі еретиками церковний клір проголошував всіх, хто не відповідав догматам католицизму або ж сприяв поширенню в народі різних видів вчення, відмінних від традиційно встановлених. Історія протистояння католицького ортодоксального вчення та єресі сягає свого початку ще з II ст. Однак саме в середньовіччі, розпочинаючи з XI ст., єресь стає поступово поширюватись по всій території Європи, набуваючи неабиякої масовості серед населення. Це в свою чергу призвело до значної частини відходу віруючих від католицизму. Стрімкому зростанню його розвитку сприяло й те, що еретичний рух не мав нав'язливого способу проповідування [2]. Причинами такого піднесення руху було декілька складових, а саме: невідповідна політика церковного кліру; підтримання церквою феодальних укладів суспільства; поширення зі Сходу до Європи ворожого вчення щодо католицизму; різна інтерпретація та розуміння релігійної догматики та ін. У суспільстві розпочинає назрівати масштабний рух.

Єдиного визначення щодо єретичного руху немає. Адже він трактується в залежності від того, проти чого саме виступали єретики. Загалом їх можна виділити за такими категоріями, як:

- групи, яких цікавило тільки богослів'я, і вони не втручалися в соціальне та політичне життя;

- тих, хто звинувачував папський двір та всі церковні інституції в аморальності, недотриманні божих заповідей, прав та норм встановлених католицизмом;

- виступаючі не лише проти церковних правил, а й проти її політики на суспільство (в основному це стосувалося питань феодалізму та прав дворянства) [3].

Розпочинаючи уже з XII ст. у суспільстві виникають більшість єретичних рухів. Протягом цього часу на різних територіях Франції утворювалися рухи катарів, вальденсів та альбігойців. На початку XIV століття в Антверпені виник рух лоллардів, однак їхня діяльність найбільше простежується переважно в Англії, а гуситський рух був представлений на теренах Чехії в XV столітті. Основним місцем утворення різного виду рухів були міста, як осередки соціально-економічного, політичного та культурного життя. Чималу роль тут відіграло і збільшення позицій міської частини населення на громадське та політичне життя. В основі всі ці рухи об'єднувала спільна мета, яка висувалася в кожній єретичній групі [4]. Так, вони виступали проти нагромадження й збагачення папського двору та священнослужителів, повернення кліру до скромнішого способу життя, спрощення або повної відмови від церковної обрядовості, повернення до Бога та людей та ін. За такі міри виступало більшість населення. Єретиків в першу чергу підтримували нижчі верстви населення, котрі були стомлені поборами та роботами на благо церковного устрою. Незадоволення народу призводило до виступів та поширенню єретичного настрою й положень в суспільстві. Це в свою чергу поступово робило церкву, як силову структуру, слабшою, призводячи до втрати позицій не тільки в народі, а й в скорому часі і на міжнародній арені. Розпочиналася боротьба проти єретиків та їхнього вчення, як спроба самозахисту католицької церкви [5, 125-126].

Методи боротьби проти ненависного руху були різноманітними. Ще на початковому етапі головну роль відігравали спалення та інші види знищення єретичних вчень. Згодом повноваження розширювались і запроваджувалася політика закриття ворожих організацій. Переслідувались та засуджувались єретики, а також їх керівники. Однак, незважаючи на це, страти не були введені в дію проти єретиків, адже це могло ще більше посилити недовіру серед населення до церкви. Не шкодуючи ніяких сил та ресурсів для знищення ворога, папство застосовувало збройні походи на місця, де єретичний рух набував особливої загрози та масштабності, але це також не дало бажаного результату. Шукаючи нові спроби для програшу ненависного ворога церква застосувала в XII столітті інквізицію, яка вперше була застосована щодо руху катар. Розвитку інквізиції сприяло папство, яке поступово підпорядковувало її собі, перетворюючи в власну судову інституцію для проведення слідства над єретиками [6, 175-177]. Одним з найстрашніших покарань було оголошення анафемі. Така людина залишалася поза законом і не мала права отримання допомоги від інших. В XIII столітті Папа Інокентій III застосував проти руху альбігойців навіть хрестовий похід. Протягом 20 років точилася боротьба, але перемога все ж залишилася за католиками. Хоч і після підписання мирного договору війна офіційно припинилася, але церква на території південної Франції ще проводила інквізиційні заходи. Незважаючи на всі ці дії з боку церкви її ціллю було навернення всіх невірних до католицької віри, а єретиків це стосувалося в першу чергу. Ті, хто розкаювався та відрікався від ересі чекало прощення та повернення до звичного життя [7].

У середньовіччі християнство та єретичний рух були нерозривно пов'язані між собою. Їхня боротьба лунала по всій Європі, маючи відголоски ще досить довгий час. Єретики вказували на самі слабкі місця папської інституції, підриваючи до них віру в народі. Це провокувало з боку церкви злість, ворожість та необхідність знищення єретичних учень заради збереження сталих норм та порядків в суспільстві. Можна сказати, що це протистояння сприяло початку Реформаційного руху в європейських країнах та остаточно визначило долю католицької церкви надалі.

Список використаної літератури та джерел

1. Панкин С. Ф. История мировых религий: конспект лекций / С. Ф. Панкин. – Москва: Эксмо, 2008. – 160 с.
2. Мусаева А. Р. Проблема еретических движений в средневековой Европе [Електронний ресурс] / А. Р. Мусаева. – 2018. – Режим доступу до ресурсу: http://pgu.ru/editions/young_science/detail.php?SECTION_ID=3280&ELEMENT_ID=437100
3. Толкач А. М. Витоки та розповсюдження середньовічних ересей у Європі (короткий реферативний огляд) / А. М. Толкач // *Аннали юридичної історії*, 2018. – Т. 2. – № 1-2 (січень-червень). – С. 185-186.
4. Найпоширеніші рухи еретиків у середньовічній Європі XIII–XV ст. [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <https://xn----7sbnbacaxoeehuadkjsh3b6fzj4f.xn--j1amh/history/ruhi-yeretikiv-serednovichna-uevgora.html>
5. История политических и правовых учений: Учебник для вузов / Под общ. ред. акад. РАН, д. ю. н., проф. В. С. Нерсисянца. – 4-е изд., перераб. и доп. – М.: Норма, 2004. – 944 с.
6. Трофанчук Г. І. Канонічне право. Курс лекцій : навч. посібник / Г. І. Трофанчук. – К. : Юрінком Інтер, 2014. – 272 с.
7. Дульнева Н. Альбігойські війни (1209-1229) [Електронний ресурс] / Н. Дульнева – 2019. – Режим доступу до ресурсу: <https://lvivmedievalclub.wordpress.com/2019/12/18/%D0%BD%D0%B0%D1%82%D0%B0%D0%BB%D1%96%D1%8F-%D0%B4%D1%83%D0%BB%D1%8C%D0%BD%D1%94%D0%B2%D0%B0-%D0%B0%D0%BB%D1%8C%D0%B1%D1%96%D0%B3%D0%BE%D0%B9%D1%81%D1%8C%D0%BA%D1%96-%D0%B2%D1%96%D0%B9%D0%BD%D0%B8-12/>

Науковий керівник: к.і.н., доц. Гальченко С.І.

Кузюк Д. Ю.

Черкаський національний університет ім. Б. Хмельницького

ТАНЕЦЬ В ЖИТТІ ТА ТРАДИЦІЯХ ІНДУСІВ

Індійська культурна традиція бере свій початок з стародавніх часів і вирізняється надзвичайною яскравістю та різноманітністю, яка не втрачає актуальності й цікавості простих людей чи то науковців і до нині. Майже у кожного при асоціації з цією країною виникають в уяві барвисті події, які пов'язані зазвичай з традиційними святами, фестивалями, що супроводжуються масовими танцями. Індія – країна танців, адже тут їх виконують напевно найбільше ніж деінде на планеті.

Виникнення танцю як одного з видів сучасного мистецтва пов'язують з тисячолітньою історією і божеством на ім'я Шива. Саме він вперше показав та навчив людство майстерності танцю. Перші прояви даного богом вміння виконувалися в храмах при проведенні ритуалів. Танець виконували спеціально навчені дівчата – баядерки, які зображували різноманітні міфологічні сцени, певні битви та життя богів та ін. Така місія вважалася дуже почесною, тому ще з малих років батьки віддавали дітей на навчання. Дівчатка відводили велику кількість часу на навчання аби опанувати всі тонкощі танцювальних елементів. Проживаючи при храмах дівчата присвячували назавжди своє життя служінню в храмі на честь богів. Жреці культу також були долучені до танцювального дійства в ритуалах, однак їх була меншість. З плином часу, не втрачаючи своєї першочергової задачі, танці поступово почали проникати і в побутове життя населення. [1, 43-44].

Традиційно Індія була не тільки територіально великою країною, а й мала велику кількість різноманітних народів, які проживали на її теренах. Це призвело до значних розбіжностей в танцювальному мистецтві. Проявляються такі особливості в костюмах, музиці, виконанням та певними атрибутами. В залежності від регіону танець мав свою специфіку. Однак, перш за все, дане мистецтво було об'єднуючим людей, традицій, історичної культурної вагомості, яка зберігається і до нині.

Ввівши елемент танців в своє буття індуси почали вбачати в них щось на кшталт обрядовості перед визначеними подіями. Це проявлялося в подяці за зібраний урожай, народженні дитини та весіллі. Танці виконували також і об'єднуючу роль між членами сім'ї